

Задля ефективного використання комп'ютерних симуляцій у навчанні, слід зважати і на певні обмеження та недоліки їх застосування:

1. Унаслідок введення помилкових вхідних даних при створенні симуляції, наслідки віртуально прийнятих рішень у ході КС можуть бути помилковими;
2. КС, як і традиційні, не гарантують однозначного результату і не забезпечують простих вирішень складних проблем; практично усі фактори функціонування віртуальної системи/ситуації беруться до уваги;
3. КС надає можливість зрозуміти безліч потенційних шляхів вирішення проблеми, однак не є реальним її вирішенням;
4. Застосування КС потребує елементарної технічної підготовки студентів і викладачів [6];
5. Результати КС іноді важко інтерпретувати;
6. В окремих випадках КС може призвести до великих часових та фінансових затрат, якщо вона не відповідає меті навчання і не забезпечує її реалізацію;
7. КС є малоефективною у випадку її використання замість більш ефективного методу навчання у конкретній ситуації [4, с. 12].

Таким чином, у результаті дослідження нами було виокремлено два типи комп'ютерних симуляцій для ефективного навчання англійської мови студентів вищих навчальних закладів. При цьому ми доповнили відомі загальні технології застосування КС встановленням окремих особливостей їх використання у процесі навчання англійської мови. Комп'ютерні симуляції у навчанні англійської мови при певних умовах забезпечують можливість студентам максимально швидко і результативно досягти необхідного рівня іншомовного спілкування та розуміння англійської мови як загального вжитку, так і професійного спрямування. Високий рівень складності завдань КС надає унікальну можливість досягти комплексної мети навчання англійської мови і задовольнити сучасні вимоги до студентів ВНЗ України.

Література

1. Aldrich C. Learning by doing: A Comprehensive Guide to Simulations, Computer Games, and Pedagogy in e-Learning and Other Educational Experiences. – Pfeiffer. – 2005. – 353 p.
2. Aldrich C. Simulations and the Future of e-Learning. – Pfeiffer. – 2004. – 282 p.
3. Gilbert N., Troitzsch K. Simulation for the Social Scientist. – Open University Press. – 2005. – 295 p.
4. Handbook of Simulation: Principles, Methodologies, Advances, Applications, and Practice / J. Banks, ed. – Engeneering&Management Press. – 1998. – 849 p.
5. Li R., Topolewski D. Zipp and Terry: A New Attempt at Designing Language Learning Simulation // Simulation & Gaming. – 2002 – Vol. 33, No. 2 – p. 181–186.
6. Simulation Modeling Handbook: A Practical Approach / C. Chung, ed. – CRC Press. – 2006. – 712 p.
7. Virtual Decisions: Digital Simulations for Teaching Reasoning in the Social Sciences and Humanities / Ed. by S. Kohen, K. Portney, D. Rehberger, C. Thorsen. – Lawrence Erlbaum Associates Inc. – 2008. – 286 p.

Надійшла до редколегії 21.02.2009 р.

УДК 378.014.7

Зарішняк І. М.

КОНТРОЛЬНО-ОЦІНЮВАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ВНЗ

Анотація. Проаналізовано контрольно-оцінювальний компонент модульної технології навчання з фрагментами різнорівневих форм контролю здобутих знань та визначенням переваг і недоліків практичного застосування у ВНЗ. **Ключові слова:** модульний контроль, заліковий модуль, залікова одиниця.

Аннотация. Осуществлен анализ контрольно-оценивающего компонента модульной технологии обучения, фрагментов разноуровневых форм контроля полученных знаний и определением преимуществ и недостатков практического применения в вузах. **Ключевые слова:** модульный контроль, зачетный модуль, зачетная единица.

Summary. Controlling and assessment component of credit system-based education with the fragments of multilevel knowledge verification and determination of advantages and disadvantages of its practical application in high school is analyzed in the article. **Keywords:** module control, test module, test unit.

Провідне місце у вітчизняному освітньому просторі зайняла модульна технологія навчання, зокрема активно впроваджується кредитно-модульна система організації навчального процесу (КМСОНП), що визначається як „модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових трансферних кредитів (ECTS)” [1, с. 11]. Перехід до неї зумовив низку питань і проблем щодо організації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Науковці визнають, що „реальний стан навчального процесу у вищих навчальних закладах України характеризується як варіативні проекти модульно-рейтингового навчання. Єдина особливість такого навчання лише в тому, що з кожного виду навчальної діяльності прописані кредити, які, крім формальної, не несуть будь-якої іншої функції” [1, с. 12]. Ми цілком погоджуємося з такими висновками. Серед безлічі питань теоретичного і практичного характеру актуальним, на наш погляд, є питання контрольно-регулюючої діяльності у КМСОНП. Показники оцінювання знань, рівні та критерії навчальних досягнень студентів, шляхи підвищення ефективності перевірки та оцінювання знань – усі ці питання потребують розробки, уточнення і удосконалення.

Аналіз попередніх досліджень означеної проблеми показав, що науковці стали приділяти більше уваги питанням діагностики та інструментарію здійснення якості знань студентів ВНЗ (С. С. Вітвицька, І. П. Підласий та ін.). Викладачі вищої школи намагаються адаптувати форми, методи контролю якості навчальних досягнень учнів загальноосвітніх закладів до умов вищої школи (Н. М. Байдацька), віднаходять і впроваджують нові методи оцінювання результатів навчальної активності студентів (І. Л. Холковська – метод портфоліо), вдосконалюють форми перевірки знань студентів, серед яких найоптимальнішою вважають комплексну тестову перевірку (В. В. Ленська), визначають показники та рівні засвоєння студентами теоретичного матеріалу та оволодіння засвоєним досвідом (І. М. Богданова), і лише одиниці роблять спробу проаналізувати контрольно-оцінювальну компоненту модульно-рейтингового навчання (А. С. Киричук, С. В. Козак та ін.).

Тому ми поставили перед собою завдання здійснити цілісний аналіз контрольно-оцінювального компонента кредитно-модульної технології навчання з визначенням переваг та недоліків практичного застосування.

Усвідомлення більшістю викладачів недосконалості контролю навчальних досягнень студентів за традиційною системою, основними недоліками якої є репродуктивність та суб'єктивність [2, с. 387] призвело до пошуку альтернативних систем оцінювання. Серед них належне місце відводиться кредитно-модульному та модульно-рейтинговому підходу. Якщо останньому присвячено достатню кількість робіт, то значно менше досліджень розкривають питання оцінювання знань студентів при КМСОНП. Зазначимо, що навчальна дисципліна складається з одного або кількох залікових кредитів. Заліковий кредит – це задокументована частина змісту навчальної дисципліни, вивчення якої для студентів, як правило, завершується підсумковим оцінюванням (тестування, залік, екзамен). Заліковий кредит складається з модулів – частин програми навчальної дисципліни, поєднаних з формами навчального процесу – лекційні, практичні, семінарські, лабораторні та індивідуальні заняття, всі види практик, консультацій, виконання індивідуальних та самостійних завдань та інші види навчальної та науково-дослідницької діяльності студентів [3].

Власний досвід упровадження кредитно-модульної технології навчання засвідчує різноманітність підходів у плануванні і здійсненні контролю успішності студентів (оцінювання знань, зміст і методика контролю). Тому вважаємо за необхідне поділитися власним досвідом з цієї проблеми при вивченні гуманітарного курсу дисципліни „Культурологія”. Багатьох практиків хвилює питання: Як оцінювати при модульному навчанні? Можна традиційно, і тоді мало що зміниться, а можна спробувати по-новому. КМСОНП передбачає модульну структуру оцінки результатів виконання певного виду навчальної діяльності. Кожний вид навчальної діяльності в межах залікового кредиту оцінюється, виводиться окремим заліковим модулем і має певну питому вагу в підсумковій оцінці з залікового кредиту.

Контрольно-оцінний компонент модульного навчання планується і є структурною складовою робочої програми дисципліни, складається графік проведення модульного контролю із зазначенням дати проведення та вагової цінності кожного модуля. Оцінювання знань студентів здійснюється шляхом проведення поточного, підсумкового модульного та семестрового контролю. Реалізується ця складова КМСНОП безпосередньо під час аудиторної роботи та оцінки самостійної роботи з використанням різних форм і методів контролю: усного та письмового опитування, поточного та підсумкового тестування, заліків, іспитів, наукових доповідей тощо. Вимоги щодо модульного контролю разом із шкалою оцінювання, терміном виконання, критеріями повідомляються студентам на вступній оглядово-установчій лекції. Щоб оцінити знання та уміння студентів, ми використовуємо шкалу оцінювання [8, с. 77] у залікових одиницях (З.О.) за 100-бальною шкалою, за державною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та за шкалою ECTS. Заліковий кредит з культурології складається з чотирьох залікових модулів. Зазначимо, що під заліковим модулем ми розуміємо уніфіковану функціональну частину контрольно-оцінювального компонента, що містить кількісний показник з різних видів навчальної роботи.

Таблиця 1

Заліковий кредит з навчальної дисципліни „Культурологія”

	Модуль 1 (підсумкове тестування)			Модуль 2 (поточне опитування)	Модуль 3 (підсумкова оцінка за ІНДЗ)	Модуль 4 (письмовий екзамен)	Разом
	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3				
Вагові коефіцієнти (%)	10	10	10	20	20	30	100
Оцінка в балах	85	75	90	75	80	75	79

Розрахунок загальної оцінки з дисципліни проводиться за формулою: $O=85*0,1+75*0,1+90*0,1+75*0,2+80*0,2+75*0,3=78,5$ (79) балів. Кількість необхідних складових залікового кредиту визначає викладач відповідно до обсягу дисципліни. Так як наш предмет складається з трьох змістових модулів, то ми внесли до кожного модуля підсумкове тестування як форму підсумкового модульного контролю. Для репродуктивного рівня розроблено закриті тести відтворювального характеру [8]. Враховуючи вимоги до розробки тестових завдань [6], готові тестові завдання [7], а також досвід використання [4] та власні напрацювання, ми розробили комбіновані варіанти тестового контролю та контрольних завдань, які дають можливість визначити рівень досягнень студентів з урахуванням складності: репродуктивні, аналітичні, креативні, пошукові. Так як складність різна, то і ціна кожного завдання різна. Наведемо приклад завдання за *перший змістовий модуль* дисципліни „Культурологія”:

1. Тестові завдання – (10 хв. – 30 залікових одиниць):

1. За визначенням англійського антрополога Е. Тейлора, культура – це:

а) наука і мистецтво; б) поведінка і спосіб життя; в) знання, вірування, мистецтво, мораль, закони, звичаї ...; г) духовний продукт.

2. Греки розробили класичні архітектурні ордери:

а) лабіринт мінотавра; б) іонійський; в) міноський; г) коринфський; д) дорійський.

3. До тріади ознак цивілізації відносяться:

а) міста, податки, держава; б) монументальна архітектура, міста, писемність; в) торгівля, зачатки науки, розвинуте мистецтво; г) міста, виділення ремісництва, привілейовані класи.

4. Напрямок у літературі і мистецтві, якому притаманні духовний порив, піднесення над реальністю, інтуїтивно-почуттєве світосприйняття, – це:

а) реалізм; б) класицизм; в) романтизм; г) модернізм.

5. Французький письменник, який вінчався в Бердичеві:

а) О. Бальзак; б) Стендаль; в) Г. Флобер; г) Е. Золя.

6. Процес, що характеризує залучення певної групи з власними культурними цінностями до домінуючої суспільної культури – це:

а) національна самобутність; б) національний характер; в) культурна асиміляція; г) культурна ідентифікація.

7. У якій країні народилося кіномистецтво?

а) Італії; б) Франції; в) Росії; г) Німеччині.

8. Маріїнський палац та Андріївська церква у Києві збудовані за проектом:

а) Городецького; б) Б. Растреллі; в) Г. Шеделя; г) О. Беретті.

9. Видатний український скульптор-модерніст 20 ст.:

а) П. Філіппі; б) Ю. Маяковський; в) О. Архипенко; г) М. Брянський.

10. Відомі українські живописці другої половини 20 ст.:

а) В. Задорожний, О. Лопухов; б) К. Трохименко, А. Жерделі; в) Т. Яблонська, С. Шишко, М. Глущенко; г) М. Леонтович, К. Стеценко, Я. Степовий, Б. Флієр.

2. Дайте визначення поняттям – (5 хв. – 10 залікових одиниць)

1). Менталітет –

2). Модернізм –

3. Заповніть порівняльну таблицю культурних досягнень –

(15 хв. – 20 залікових одиниць)

Сфери культурного життя	Спільні риси	Особливості	
		Стародавня Греція	Стародавній Рим
Побутова культура			
Писемність, освіта			
Література			
Мистецтво			
Наука			
Військова справа			

4. Творче завдання – (15 хв. – 25 залікових одиниць)

Як ви розумієте концепцію національного характеру, запропоновану Феохарієм Кессіді? Чи поділяєте його думку щодо впливу національного типу свідомості на історичну долю народу? Обґрунтуйте свою позицію і наведіть відповідні приклади.

Історичні долі народів визначаються, при інших рівних умовах, різноманітністю національних характерів, кожний з яких є результатом біологічної спадковості, усталених традицій і вибору ціннісних орієнтацій та переваг, накопиченого історичного досвіду й виховання. Отже, національний характер є як продуктом своєрідності історичного шляху, пройденого нацією, так і результатом спадковості, передачі природних особливостей, що відрізняють (як і отриманий історичний досвід) психічний склад однієї нації від іншої. Простіше кажучи, національний характер (особливості психічного складу) є соціобіологічним феноменом, продуктом наслідування генетичних задатків і виховання, культури в широкому смислі слова.

Кожна нація різниться лише її притаманним поєднанням і співвідношенням темпераменту, типу мислення й світосприйняття. В унікальності внутрішнього світу нації, усталеності її психічного складу, що організує певним чином отриману інформацію, і полягає цінність кожної нації як біосоціальної спільноти людей та культурного феномена [7, с. 53].

5. Про які культурологічні феномени йде мова?

(5 хв. – 15 залікових одиниць)

1. Середні віки, виник в Італії, батьківщина – Франція, Собор Паризької Богоматері, каркасна структура в архітектурі.

2. 18-19 ст., прагнення до незвичайного, Лермонтов, Пушкін, Гюго, Брюллов.

3. Енеолітична доба, нині територія Правобережної України, культ богині-матері, археолог Хвойка.

Репродуктивні та комбіновані завдання такого ж типу розроблено і до інших змістових модулів „Етики” та „Естетики”.

Другий заліковий модуль – це середньоарифметичне від оцінок, отриманих при поточному контролі на семінарсько-практичних та тьюторських заняттях. Розроблені заняття [8] з урахуванням оцінювання кожного виду роботи та часових затрат. На тьюторському занятті обов'язково проводиться письмовий контроль (2–4 питання до 10 хв.), завданням якого є визначення фактичного рівня засвоєння основних положень теми. Результати оголошуються на наступному занятті і фіксуються, так як і інші результати оцінювання, в індивідуальній карті студента. Далі проводиться дискусія чи обговорення на задану тему, яка оцінюється відповідною кількістю залікових одиниць. Після дискусії йде вирішення проблемних завдань чи ситуацій професійного спрямування, що оцінюється теж відповідною кількістю З.О. Загалом максимальна оцінка за заняття – 100 залікових одиниць. *Третій заліковий модуль* містить 20% підсумкової оцінки за індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ). Ми виділяємо такі напрями: наукова робота, наукові повідомлення та доповіді, складання кросвордів та тестів, виготовлення наочності – таблиць, схем, ілюстрацій тощо [8, с. 71–77]. Завдання оцінюються за такою ж шкалою, що і попередні форми контролю, але за дещо іншими критеріями. *Четвертий модуль залікового кредиту* – це письмовий іспит, на який відводиться 80 хв. робочого часу. Екзаменаційний білет містить підсумкові завдання з курсу „Культурологія”: три відкритих завдання проблемно-творчого характеру і три закритих тестових завдання. Для тестових завдань ми використали тести з множинним вибором, тест на відповідність і альтернативний тест [8]. Ціна відповіді на кожне завдання різна. Вищий бал присвоюється самостійній пошуково-творчій діяльності, менший – репродуктивним діям студентів. Студенти, які мають до початку сесії хоча б з одного залікового модуля менше 60 балів, не отримують заліку чи не допускаються до екзамену як такі, що не виконали навчальної програми з дисципліни. Звільнитися від екзамену можуть тільки студенти, які за результатами поточного та підсумкового контролю мають 90 балів і більше, а також брали активну участь у науково-дослідній роботі. Такий підхід до здійснення контролю якості знань студентів має свої переваги та недоліки.

Позитивним є чіткий плановий підхід до побудови залікових модулів, гнучкість системи, що дає можливість викладачам змінювати наповнення залікових модулів, оцінювати всі види робіт студентів, а студентам – можливість визначати темп свого індивідуального просування. До переваг ми відносимо: відкритість контролю, що базується на ознайомленні студентів на початку вивчення дисципліни з переліком, формами та змістом контрольних заходів, критеріями та порядком їх оцінювання; врахування всіх видів роботи студента протягом семестру та подолання елементів суб'єктивізму завдяки застосуванню 100-бальної шкали оцінювання; забезпечення умов для вивчення програмового матеріалу та підготовки до контрольних заходів, що досягається їх розмежуванням за змістом і термінами проведення.

Недоліком, на нашу думку, є відсутність накопичувальної системи без обов'язкового семестрового контролю. Накопичення балів за різними видами роботи свідчить про систематичну освітню діяльність студента, а різноманітність контролю виключає випадковість оцінки. На нашу думку, студенти, що набрали від 75 до 100 залікових одиниць (що відповідає за національною шкалою оцінювання оцінкам „добре” і „відмінно”) можуть за бажанням не складати іспиту або складати для покращення оцінки. Проблемою є відсутність готових різнорівневих варіативних тестових завдань, тому викладачеві доводиться апробувати власні напрацювання. Труднощі виникають з перевіркою всіх видів роботи студентів, наприклад, на тьюторському занятті, тому що наповнюваність груп студентів у нас інколи сягає більше 30 осіб. Удосконалення потребують також і критерії оцінок до кожного виду роботи тощо.

Перспективи подальшого дослідження досить широкі. Це удосконалення показників, критеріїв та рівнів якості засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу, шляхи підвищення ефективності перевірки та оцінювання знань, удосконалення інструментарію діагностики навчальних досягнень студентів тощо.

Література

1. Гусак П. М. Тенденції розвитку кредитно-модульного навчання в світлі основних положень Болонського процесу / П. М. Гусак // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: // 36. наук. праць. – Випуск 23 / Редкол. М. І. Сметанський та ін. – Вінниця: ПП Едельвейс і К, 2008. – С. 8–17.
2. Байдацька Н. М. Огляд форм і методів здійснення моніторингу якості навчальних досягнень Н. М. Байдацька // Гуманізм та освіта: збірник матеріалів VIII міжнародної науково-практичної конференції, [Вінниця, 19-21 вересня 2006 р.]. – Вінниця: УНІВЕРСУМ–Вінниця, 2006. – С. 386–389.
3. Порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу. – Тернопіль: ТДЕУ, 2006. – 14 с.
4. Ленська В. В. Вдосконалення тестових форм та контрольних завдань перевірки знань студентів з історичних дисциплін у технічному ВНЗ: досвід роботи / В. В. Ленська // Гуманізм та освіта: збірник матеріалів VIII міжнародної науково-практичної конференції, [Вінниця, 19-21 вересня 2006 р.]. – Вінниця: УНІВЕРСУМ–Вінниця, 2006. – С. 390–392.
5. Козак С. В. Модульная технология в учебно-профессиональной подготовке студентов: ступеневая система / С. В. Козак // Наука і освіта. – 2002. – №5. – С. 27–29.
6. Підласий І. П. Діагностика та експертиза педагогічних проектів: Навч. посібник / Іван Павлович Підласий; М-во освіти і науки України. – К.: Україна, 1998. – 343 с.
7. Шевнюк О. Л. Культурологія: навч. посіб. / Олена Леонідівна Шевнюк; М-тво освіти і науки України. – [3-тє вид., стер.]. – К.: Знання-Прес, 2007. – 353 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
8. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів з курсу Культурологія / [упорядкув. І. М. Зарішняк]; Вінницький інститут економіки, Тернопільський національний економічний університет. – Вінниця, 2008. – 82 с.

Надійшла до редколегії 25.02.2009 р.

УДК 37 (477)

Сергійчук О. М., Демуз І. О.

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОЇ УГОДИ

Анотація. У статті проаналізовано найбільш важливі проблеми педагогічної освіти сьогодення, зумовлені входженням України до Болонського освітнього простору. **Ключові слова:** реформування освіти, педагогічна освіта, інноваційна освітня політика, інформатизація навчального процесу, педагогічне освітнє середовище.

Аннотация. В статье проанализированы наиболее важные современные проблемы педагогического образования, обусловленные входжением Украины в Болонскую образовательную среду. **Ключевые слова:** реформирование образования, педагогическое образование, инновационная образовательная политика, информатизация учебного процесса, педагогическая образовательная среда.

Annotation. In this article the most important problems of pedagogical education of nowadays according to the integration of Ukraine into Bolonsky educational areal have analyzed. **Key-words:** educational reformation, pedagogical education, educational politics, of innovations informatization of educational process, pedagogical educational areal.

Сучасні тенденції суспільного розвитку України потребують переходу вищої школи на нову концепцію підготовки майбутніх спеціалістів, удосконалення її якості, що вмотивовує процеси інтегрування, підвищення рівня професіоналізму, компетентності та інтелектуальної культури вчителя. Ключовою парадигмою сучасної освіти стає її орієнтація на особистість [3, с. 13], а це потребує докорінного оновлення і перебудови усталених методичних підходів. В умовах суспільної демократизації та гуманізації виникає потреба у появі нових вимог до особистісно-професійних якостей фахівців із вищою освітою.

Згідно з програмою розвитку освіти в Україні на ХХІ ст. одним із стратегічних завдань вищої школи є досягнення якісно нового рівня мобільності та професійно-практичної підготовки фахівців, що є предметом наукових досліджень відомих українських учених: В. П. Андрущенко, І. А. Зязюна, В. Г. Кременя, В. І. Лугового, В. К. Майбороди,